

آلودگی کرمی مرغابیهای وحشی مناطق شمالی ایران

دکتر عبدالحسین دلیمی اصل^۱، دکتر ایرج مؤبدی^۲

مجله دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، دوره ۵۳، شماره ۱ و ۲، ۵۹-۵۷، (۱۳۷۷)

کالبدگشایی و جداسازی انگلها، تعداد ۱۹ جنس و ۳۰ گونه انگل کرمی شناسایی گردید که از این میان کوتیلوروس کورناتوس بیشترین مورد آلودگی را نشان می دهد و تعداد ۲۳ گونه انگل کرمی برای اولین بار در ایران گزارش می گردد. واژه های کلیدی: آلودگی کرمی، مرغابی وحشی، ایران، مناطق شمالی

در این مطالعه تعداد ۴۸ قطعه از ۸ گونه پرند از خانواده مرغابیهای وحشی از مناطق مختلف استانهای مازندران و گیلان جمع آوری گردید. پس از

۱) گروه آموزشی انگل شناسی دانشکده علوم پزشکی دانشگاه تربیت مدرس تهران، تهران - ایران.
۲) گروه آموزشی انگل شناسی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران - ایران.

جدول ۱ - انگل‌های کرمی شناسایی شده از مرغابیهای تحت بررسی

نماتود	سستود	ترماتود	نوع انگل
	<i>Anomotaenia citita*</i> <i>Aploparaksis endacantha*</i> <i>Diorchis sp.</i> <i>Hymenolepis collaris*</i>	<i>Hypoderaeum conoideum</i> <i>Echinostoma grandis*</i> <i>Echinostoma revolutum</i> <i>Cotylurus cornutus</i> <i>Notocotylus attenuatus</i> <i>Psilostomum sp.*</i> <i>Psilochasmus oxyurus*</i>	۱- اردک سرسبز (<i>Anas platyrhynchos</i>)
<i>Amidostomum anseris</i>	<i>Hymenolepis collaris*</i>	<i>Hypoderaeum conoideum</i> <i>Echinostoma revolutum</i> <i>Cotylurus cornutus</i> <i>Apatemon gracilis*</i>	۲- خوتکا (<i>Anas crecca</i>)
		<i>Hypoderaeum conoideum</i> <i>Echinostoma revolutum</i> <i>Cotylurus cornutus</i>	۳- اردک بلوطی (<i>Aythya nyroca</i>)
<i>Ascaridia galli</i>	<i>Diploposthe laevis*</i>	<i>Cotylurus cornutus</i> <i>Notocotylus babai*</i> <i>Echinoparyphium nordiana*</i> <i>Leucochloridium macrostoma*</i> <i>Typhlocoelum cucumerinum*</i> <i>Psiloterma sp.*</i>	۴- اردک سرخنایی (<i>Aythya ferina</i>)
	<i>Aploparaksis endacantha*</i> <i>Diorchis (D) inflata*</i>	<i>Echinostoma sp.</i> <i>Cotylurus cornutus</i>	۵- اردک سیاه کاکل (<i>Aythya fuligula</i>)
<i>Contraeacum spiculigerum*</i> <i>Echinuria uncinata*</i>		<i>Notocotylus magniovatus*</i>	۶- اردک اردهای (<i>Anas strepera</i>)
		<i>Opisthorchis germinus*</i> <i>Paryphostomum novum*</i>	۷- غاز خاکستری (<i>Anser anser</i>)
<i>Contraeacum spiculigerum*</i>	<i>Hymenolepis collaris*</i>	<i>Echinostoma mendax*</i> <i>Cotylurus cornutus</i> <i>Notocotylus aegyptiacus*</i> <i>Leucochloridium macrostoma*</i> <i>Dendrobilharzia anatarum*</i>	۸- قوی فریادکش (<i>Cygnus cygnus</i>)

مطالعه قرار داده شدند. در نهایت گونه‌های یافت شده بوسیله کامرالوسیدها ترسیم گردیدند.

نتایج و بحث

در این مطالعه مجموعاً تعداد ۱۹ جنس و ۳۰ گونه انگل کرمی از پرندگان خانواده مرغابیهای وحشی جدا گردید که نتایج آن در جدول شماره ۱ به تفکیک نوع پرنده ذکر گردیده است. از میان انگل‌های جدا شده بعد *Cotylurus cornutus* در اکثر پرندگان مورد مطالعه یافت شده است و *Echinostoma spp.* از آن قرار دارد.

بطور کلی همه سستودها بغیر از *Hypoderaeum*، *Cotylurus cornutus* و *Echinostoma conoideum* و *Echinostoma revolutum* همه ترماتودهای یافت شده و دو نماتود *Contraeacum spiculigerum* و *Echinuria uncinata* همگی برای اولین بار از مرغابیهای وحشی مهاجر مناطق شمالی ایران گزارش می‌شوند.

منابع

۱. اسلامی، ع. و فیروزآباد، ن. بررسی آلودگیهای کرمی اردکهای اهلی ایران، نامه دانشکده دامپزشکی، ۴۰، ۴۵-۵۴، (۱۳۶۳).
۲. رنج‌اندیش، م. کرمهای دستگاه گوارش پرندگان وحشی ایران. پایان‌نامه برای دریافت دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران، شماره ۸۶۰، (۵۰-۱۳۴۹).
۳. سازمان حفاظت محیط زیست ایران، پرندگان ایران، چاپ ۲، تیرماه، (۱۳۶۲).

طبق اطلاعات و قرائن موجود، بیش از ۳۵۰ گونه پرنده در ایران زادوولد می‌کنند. حدود ۱۰۵ گونه از این پرندگان در واقع به مناطق وسیع جنگلی، استیهای مرطوب اروپای معتدله و آسیا تعلق دارند که هر ساله مناطق سواحل بحر خزر و آذربایجان را بعنوان ایستگاه اختیار می‌نمایند. از جمله این پرندگان خانواده مرغابی است. این خانواده شامل غازها، قوها، اردکهای غازنما، اردکهای رواب‌چر، اردکهای غواص، اردکهای ماهیخوار، اردک سر سفید و خوتکای هندی است (۳). بمنظور شناخت فون انگل‌های پرندگان آبی وحشی در شمال ایران، این مطالعه در بین سالهای ۶۸-۶۷ صورت گرفته است. در گذشته محققینی در این زمینه مطالعات مشابهی در ایران انجام داده‌اند (۱ و ۲).

مواد و روش کار

مجموعاً تعداد ۴۸ قطعه از ۸ گونه پرنده از خانواده مرغابیهای وحشی شامل اردک سرسبز، خوتکا، اردک بلوطی، اردک سرخنایی، اردک سیاه کاکل، اردک اردهای، غاز خاکستری و قوی فریادکش از مناطق مختلف استانیهای مازندران و گیلان جمع‌آوری گردید.

پس از کالبدگشایی زیرجلد، دستگاه گوارش، کبد، نای، ریه، بورس فابریسیس، کلیه و چشم پرندگان مورد بازرسی کامل قرار گرفت و پس از شستشوی کامل اندامها، انگل‌های کرمی آنها جدا گردید.

جهت مطالعه انگلها، ابتدا آنها را در فرمالین ۱۰ درصد فیکس نموده، پس از رنگ آمیزی و مونت نمودن بصورت موقت و یا دائم، زیر میکروسکوپ مورد

4. Skrjabin, K.I. et al. Trematodes of animals and man. Essential of trematodology, Vol. 4, Moskva, Translated, (1950).
5. Skrjabin, K.E. et al. Keys to the trematodes of animals and man. Moskva translated by Arai and Dooley. Univer. of Illinois Press, (1964).
6. Yamaguti, S. System helminthum. Vol. 1-4, Interscience publisher, Inc. New York, (1958-1963).

A survey on the helminth parasites of wild ducks in northern parts of Iran

Dalimi A.¹, Mobedi I.²

Department of Parasitology, Medical Faculty, Tarbiat Modarres University, Tehran - Iran. Department of Parasitology, Faculty of Public Health, Medical University of Tehran, Tehran - Iran.

A total of 8 species of wild ducks were collected from Mazandaran and Guilan Provinces in the north part of Iran. After autopsy, a total of 30 species of different helminths, 11 sp. from *Anas platyrhynchos*, 6 sp. from *Anas crecca*, 3 *Aythya fuligula*, 3 sp.

from *Aythya ferina*, 4 sp. from *Aythya fuligula*, 3 sp. from *Anas strepera*, 2 sp. from *Anser anser* and 7 sp. from *Cygnus cygnus*, were recovered. *Cotylurus cornutus* was the most common helminth with respect to the number of infected ducks. The major important species which are reported for the first time in Iran are as follows : From *Anas platyrhynchos*: *Echinostoma grandis*, *Psilochasmus oxyurus*, *Psilostomum* sp., *Hymenolepis collaris*, *Anomotaenia citita*, *aploparaksis endacantha*. From *Anas crecca*: *Apatemon gracilis*, *Hymenolepis collaris*. From *Aythya ferina*: *Leucochloridium macrostoma*, *Echnioparyphium nordiana*, *Typhlocoelum cucumerinum*, *Notocotylus babai*, *Diplopos the laevis*, *Psilotrema* sp. From *Aythya fuligula* : *Diorchis (D) inflata*, *Aploparaksis endacantha*. From *Anas strepera*: *Notocotylus magniovatus*, *contraeacum spiculigerum*, *Echinuria uncinata*. From *Anser anser*: *Opisthorchis germinus*, *paryphostomum novum* from *Cygnus cygnus*: *Echniostoma mendax*, *Notocotylus aegyptiacus*, *Leucochloridium macrostoma*, *Denderobilharzia anatarum*, *Hymenolepis collaris*, *Contraeacum spiculigerum*.

Key words : Helminth parasites, Wild duck, Iran, Northern parts

